

Naslov primjera dobre prakse	Bitka za Sutjesku – inicijativa u sprječavanju odluke vlade o gradnji hidroelektrane u nacionalnom parku
Kategorije	Lokalna inicijativa
Organizacija	Centar za životnu sredinu (CZZS)
Partneri	WWF, Arbor Magna, Spasilački klub Wolf
Područje djelovanja/lokacija	Nacionalni park Sutjeska
Država	Bosna i Hercegovina
Nacionalna kategorija zaštite (IUCN?)	Nacionalni park, IUCN II
Opseg provedbe (lokalno, nacionalno)	Lokalno
Vrijeme potrebno za postizanje rješenja	2 godine
Broj zaposlenih	1
Budžet	50 000 BAM / 25 000 EUR
Izvor financiranja	EU financiranje, Pro Natura, WWF
Više informacija	http://czzs.org/sutjeska/
Kontakt osoba	Nataša Crnković
Postignuća (pregled)	<ul style="list-style-type: none"> • Prva građanska inicijativa u Bosni i Hercegovini (inicijativa za promjenu odluke vlade podneseni i skupljani potpisi narodnoj skupštini) - prva takva mobilizacija ljudi u BiH – 6 000 potpisa (priručnik o građanskim inicijativama) • Problematika hidroelektrana je aktualizirana na primjeru Sutjeske u BiH – 12 gradova u kojima su se skupljali potpisi • 267 objava u domaćim i stranim medijima. • Motivacija lokalnih grupa i udruga da se uključe i bore za svoja prava: <ol style="list-style-type: none"> 1. osnivanje koalicije za zaštitu rijeka BiH (preko 23 udruga) 2. pokrenule se inicijative na 7 rijeka u BiH (Ljuta, Neretva, Una, Ugar, Željeznica, Vrbas, Orlja) – 10 udruga (ekološke, ribarske,

	<p>sportska udruženje, kajakaške, lovačke, humanitarne)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dobivena prva sudska presuda u kojoj je sud ušao u meritum. • EU parlament je donio rezoluciju za BIH i u jednom segmentu je preporuka da se ne grade hidroelektrane u NP Una i Sutjeska i da se ozbiljnije pristupi izradi studija utjecaja. • Zaustavljeni trenutni planovi za izgradnju hidroelektrana na rijekama Sutjeska i Hrčavka.
--	---

Problem/prilika	
Problem koji želite riješiti	<p>Mogućnost izgradnje hidroelektrana na rijekama Sutjeska i Hrčavka</p> <p>Slaba uključenost lokalnog stanovništva u aktivnosti u NP Sutjeska</p>
Prilike koje želite iskoristiti	Očuvana rijeka u nacionalnom parku
Planiranje	
Ključni preduvjeti za uspjeh	<p>Pravni:</p> <p>Aarhuška konvencija – pristup informacijama</p> <p>Zakon o slobodi pristupa informacijama</p> <p>Zakon o referendumu i građanskoj inicijativi – stvaranje građanske inicijative</p> <p>Zakon o zaštiti životne sredine – učešće u procesu izdavanje dozvola i komentiranje studije utjecaja na životnu sredinu</p>
	<p>Institucionalni:</p> <p>Podrška Zavoda za zaštitu kulturno istorijskog i prirodnog naslijeđa</p> <p>Podrška Šumarskog fakulteta</p>
	Interni kapaciteti:

	Pravnik/ca, biolog/ica, poznavanje procesa EU integracija, rad s medijima. Dugogodišnje iskustvo u radu, jako dobro poznavanje područja i mogućnosti te lokalnog stanovništva
Kako ste došli do ideje	Planirane hidroelektrane bi dovele u pitanje postojanje najstarijeg NP u BiH a lokalno stanovništvo nije bilo toliko odlučno pa smo preuzeli inicijativu.
Je li ideja dio neke šire strategije?	Interna strategija CZZS
Koja je uloga partnera?	WWF – odnos sa medijima, savjetodavna, obezbeđivanje financija, kredibilitet Arbor Magna – stručno savjetovanje i dobro poznavanje terena i ljudi Spasilački klub Wolf – predstavnici lokalnog stanovništva i komunikacija u medijima
Provedba	
Ključne faze – od ideje do realizacije?	<ol style="list-style-type: none"> 1. mapiranje problema (saveznici i suprotstavljene strane) 2. analiziranje pravnih procesa i mogućnosti 3. umrežavanje i uključivanje pojedinaca, organizacija, institucija (pokretanje građanske inicijative i prikupljanje potpisa) 4. prosvjedi usmjereni ka donosiocima odluka 5. komentiranje studije utjecaja 6. pokretanje tužbe protiv nadležnog ministarstva zbog usvajanja studije utjecaja 7. kontinuirano zagovaranje prema donosiocima odluka i ključnih organizacija i ljudi 8. kontinuirani rad s medijima 9. biološko istraživanje kanjona Sutjeske i Hrčavke 10. proslava
Kako ste uključili partnere?	Identifikacija partnera koji su imali aktivnosti u području parka. Dogovor zajedničke suradnje te

	planiranje aktivnosti.
Kako ste odabrali lokalne dionike?	Dionici su prišli nama.
Kako ste uključili dionike?	Umrežavanje sa ekološkim organizacijama u BiH, prikupljanje 6000 potpisa u 12 gradova, poziv na prosvjede.
Koje ranjive skupine ste uključili i kako?	Starije stanovništvo koje živi na području parka koje nije bilo konsultovano a mi smo im stvorili prostor da kažu svoje mišljenje.
Jeste li osvijestili (lokalne) dionike na njihova prava na informacije?	Cijeli proces je utjecao na informiranje javnosti i aktiviranje udruga da zahtijevaju svoja prava. Komentari koji su izneseni na javnim raspravama dolazili su od stručnjaka i lokalnog stanovništva. Mišljenje lokalnog stanovništva je saslušano po prvi put.
Koje ste komunikacijske aktivnosti proveli i koje kanale ste koristili?	Konferencije za medije, sastanci, inicijacija javne rasprave, novinsko saopštenje, TV, radio, novine, društvene mreže, prosvjedi, peticija. Međunarodni i nacionalni rad.
Kako ste uvrstili aktivnosti smanjivanja i ublažavanja klimatskih promjena u svoj rad?	Jedan od argumenta za obaranje studije je bio utjecaj klimatskih promjena na količinu vode, tj., njen nedostatak što može da ograniči pristup vodi kao resursu.
Izazovi prilikom provedbe:	Administrativni: Nedostatak podrške NP Sutjeska Nedostatak prakse osnivanja građanskih inicijativa
	S dionicima: Pojašnjavanje problematike hidroelektrana lokalnoj zajednici
Promjena	
Kako je smanjen negativni utjecaj na prirodu?	Održano je postojeće stanje i kvaliteta staništa kanjona Sutjeske i Hrčavke.
Pozitivna ekonomska (E) i društvena (D) promjena kod:	Javnog sektora (lokalni, nacionalni) D: pozitivniji stav predstavnika vlasti (lokalnih

	nacionalnih) o potrebi očuvanja rijeka
	Poslovnog sektora: E: povećani prihodi i radna mjesta D: povećan broj turista uslijed kampanje i promocije Sutjeske.
	Upravljača zaštićenog područja: E: povećan prihod od ulaznica i smještaja D: promocija NP Sutjeska, osnivanje saradničkog vijeća
	Civilnog društva: D: aktiviranje udruga da zahtijevaju svoja prva i njihovo umrežavanje; razne inicijative na 7 drugih rijeka; stvaranje koalicije za zaštitu rijeka BiH (preko 23 udruga)
	Lokalnog stanovništva: E: prihod kroz iznajmljivanje smještaja i prodaju lokalnih proizvoda D: osviještenost o vrijednostima Sutjeske, njihov glas se čuo kroz kampanju, predstavnici u suradničkom vijeću
Replikacija i preporuke	
Koje su ključne stvari koje su bitne za replikaciju?	<ul style="list-style-type: none"> • Posvećenost • Uključivanje raznolikih partnera • Praćenje rokova i reagovanje na vrijeme za pravne procese • Predstavljanje slučaja na međunarodnom nivou • Ciljano krenuti na odluku koju se želi ukinuti sa korištenjem više alata
Što bi napravili drukčije (i preporučili drugima)?	<p>Lokalno stanovništvo više u medijima a prilikom pričanja sa donosiocima odluka uključiti predstavnike stručne javnosti.</p> <p>U komentiranju studije utjecaja nismo iznijeli sve komentare nego smo ih čuvali za sudske postupke.</p> <p>Preporuka da na sastanke idu muška i ženska</p>

	osoba.
Što je ključno za održivosti projekta?	<ul style="list-style-type: none"> • Lokalno stanovništvo kao ključni akteri koji mogu doći do pravovremenih informacija. • Prepoznavanje značaja i dobrobiti zaštićenog područja od strane lokalne zajednice. • Istrajnost i redovito praćenje zakonskih akata. • Kontinuirano prikazivanje vrijednosti rijeka/prirode.
Koje su vaše preporuke za poboljšanje politika?	<p>Promjena Zakona o NP kojim je onemogućena izgradnja hidroelektrana u NP.</p> <p>Zaustavljanje procesa izdavanja novih koncesija za gradnju hidroelektrana.</p>
Koji su vaši interesi za koje želite saznati primjere dobre prakse?	<p>Dobro korištenje obnovljivih vrsta energije – primjena (instalacija).</p> <p>Praktični primjeri korištenja obnovljivih vrsta (paneli u mjesnoj zajednici).</p> <p>Korištenje rijeka na održiv način da imaju prihode i upravljač i lokalno stanovništvo.</p>
Očekivanja	
Koja su vaša očekivanja od priroda za ljude?	<p>Aktivno učešće u Saradničkom vijeću NP Sutjeska.</p> <p>Apliciranje za projekte koji će da omoguće održivo upravljanje i razvijanje NP Sutjeska.</p>
Koja su vaša očekivanja od WWF?	<p>Nastavak podrške Nacionalnom parku Sutjeska i u budućnosti.</p> <p>Veća podrška vezano za sprječavanje gradnje hidroelektrana u BIH.</p> <p>Jačanje kapaciteta pravnika u polju okoliša.</p>